

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Alanen Marko
Blom Anna

Kehittämishanke

Sosiaalisen median perehdytyskoulutus case WinNova

Työn ohjaaja Jukka Nurmiaho
Pori 12/2011

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Alanen, Marko; Blom, Anna
Sosiaalisen median perehdytyskoulutus case WinNova
30 sivua + 3 liitesivua
Joulukuu 2011
Työn ohjaaja Jukka Nurmiaho

TIIVISTELMÄ

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena oli tuottaa sosiaalisen median perehdytysmateriaali ensisijaisesti Länsirannikon koulutus Oy WinNovan ja Euroopan Sosiaalirahaston rahoittaman NovaNet-hankkeen tarpeisiin. Syntyneitä materiaalia käytettiin WinNovan opiskelijapalveluyksikön henkilöstön sosiaalisen median perehdytyskoulutuksissa.

Perehdytysmateriaali laadittiin yhteistyössä kehittämishankkeen kirjoittajien ja NovaNet-hankkeen henkilöstön kanssa, joista yksi on toinen kehittämishankkeen tekijöistä.

Kehittämishankkeen kirjoittajilla on usean vuoden kokemus verkko-opetuksesta ja verkko-opiskelusta sekä sosiaalisen median käytöstä. Sosiaaliseen mediaan ja sen käyttöön perehdyttiin lukemalla aiheeseen liittyvää painettua kirjallisuutta, verkkolähteitä sekä hyödynnettiin kirjoittajien omaa kokemusta aiheesta. Lisäksi tutustuttiin verkkopedagogiikan teorioihin ja käytänteisiin.

Mielestämme perehdytysmateriaalista onnistuttiin tekemään riittävän yksinkertainen lyhyisiin perehdytyskoulutuksiin, kuitenkin niin, että aiheen ei tarvitse olla osallistujille entuudestaan tuttu. Tuleviin koulutuksiin osallistuvista opiskelijoista kaikki eivät varmasti tunne sosiaalisen median mahdollisuuksia entuudestaan, joten helposti omaksuttavan opetusmateriaalin luomiselle oli selkeä tarve.

Kehittämishanke tehtiin lähes täysin sosiaalisen median välinein. Puhtaaksikirjoitus tehtiin maksullisilla toimisto-ohjelmilla. Kehittämishankkeen aikana tekijät tapasivat aiheen vuoksi ainoastaan kerran työtä aloitettaessa. Yhteydenpito hoidettiin pääosin Gmailin pikaviestein, sähköpostilla ja Skypellä. Kehittämishankkeen raakaversiota kirjoitettiin pääasiassa Googlen dokumenteilla, hankkeen työsuunnitelma ylläpidettiin niin ikään Googlen dokumenteilla. Puhelinkeskusteluja oli ainoastaan muutama koko kehittämishankkeen kirjoittamisen aikana.

Mielestämme kehittämishankkeen lopputulos oli onnistunut. Perehdytysmateriaalia on testattu muutamien opiskelijoiden kanssa hyvin tuloksin.

Asiasanat: sosiaalinen media, verkko-opetus, verkko-ohjaus

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	4
2	Sanasto.....	5
3	NovaNet–hanke.....	7
4	Sosiaalinen media.....	9
4.1	Sosiaalinen media WinNovassa	9
4.1.1	Yrityskäyttö.....	9
4.1.2	Oppilaitoskäyttö	12
4.2	Sosiaalinen media NovaNet-hankkeessa	13
5	Sosiaalisen median perehdytyskoulutuksen suunnittelun taustaa.....	17
6	Sosiaalisen median perehdytyskoulutus	21
6.1	Verkkopalvelut sosiaalisen median perehdytyskoulutuksessa	22
6.2	Perehdytyskoulutuksen kulku.....	23
7	Yhteenveto	27
	Lähteet.....	29
	Liitteet	31
	Liite 1: Gmail tehtävä – tunnisteet, eli tägit	31
	Liite 2: Google dokumentilla tehty oppimispäiväkirja –tehtävä	32
	Liite 3: Google dokumentilla tehty pienryhmätehtävä	33

1 Johdanto

Opiskelijoiden ohjaus tietoverkon ja tietoverkossa olevien sovellusten avulla on lisääntynyt viimeisten vuosien aikana huomattavasti. Samoin sosiaalisen median työvälineitä ollaan ottamassa käyttöön enenevässä määrin opiskelijoiden ohjauksessa ja opiskelussa. Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena on tuottaa sosiaalisen median perehdytysmateriaali ensisijaisesti Länsirannikon Koulutus Oy WinNovan opiskelijapalveluyksikön henkilöstölle. Samaa perehdytysmateriaalia voidaan käyttää myös muun henkilöstön sekä opiskelijoiden perehdytyksessä.

Kehittämishankkeen idea syntyi WinNovassa käynnissä olevan Euroopan Sosiaalirahaston osarahoittaman NovaNet–hankkeen alkaessa. NovaNet–hankkeessa opintonsa keskeyttäneillä opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa tutkintonsa loppuun. Opintoja voidaan suorittaa muun muassa sosiaalisen median oppimisympäristöjä hyödyntäen. Opiskelijoiden ohjausta pyritään tekemään sosiaalisen median työvälineillä henkilökohtaisten tapaamisten lisäksi.

NovaNet–hankkeen opiskelijoille muodostuu opintojen aikana sosiaalisen median välinein luotu henkilökohtainen oppimisympäristö, PLE (Personal Learning Environment), joka on valmistuneen opiskelijan käytössä myös opintojen päätyttyä. Oppilaitosten tavallisesti käyttämät verkko-oppimisympäristöt ja niihin opiskelijan tuottama materiaali eivät ole opintonsa päättäneen opiskelijan käytettävissä, mutta sosiaalisen median avulla luotu henkilökohtainen oppimisympäristö on opiskelijan hallussa niin kauan kuin hän itse haluaa.

Kirjoittajista Marko Alanen toimii NovaNet-hankkeessa osa-aikaisena verkko-ohjaajana ja osa-aikaisena tietojenkäsittelyn opettajana Länsirannikon koulutus Oy WinNovassa. Anna Blom toimii WinNovassa päätoimisena tietojenkäsittelyn, liiketalouden ja yrittäjyyden opettajana. Molemmilla kirjoittajista on kokemusta verkko-oppimisympäristöistä usean vuoden ajan opiskelija- ja opettajanäkökulmasta.

2 Sanasto

Blogi

Blogi on verkossa oleva julkinen tai muilta suojattu verkkopalvelu. Blogin avulla henkilö voi julkaista verkossa kirjoituksiaan ”verkkopäiväkirjassaan”.

Chat

Mahdollistaa reaaliaikaisen keskustelun Internetin välityksellä. Keskusteluun tarvitaan Internetin lisäksi jokin chattiä tukeva sovellus esim. Skype. Keskustelijat ovat samanaikaisesti läsnä.

Foorumityyppinen neuvonta, keskustelualue

Neuvontaan tarkoitettu keskustelualue, jossa kirjoittajat julkaisevat kommentin/kirjoituksen joko avoimessa tai suljetussa keskusteluun tarkoitettussa verkkopalvelussa. Foorumityyppisessä neuvonnassa neuvoja ja apua tarvitseva ei useasti ole läsnä samanaikaisesti. Tämän vuoksi neuvojan vastaus voi kestää muutaman päivän.

Kollektiiviäly/ kollektiivinen tuotanto

Usean henkilön yhdessä tuottamaa/ kehittelemää tietoa.

LLL = lifelong learning, elinikäinen oppiminen

idea, jonka mukaan ihminen opiskelee koko elämänsä ajan esimerkiksi opiskelemalla työn ohella.

Mashup

Verkossa olevat karttaohjeet yhdistetään muuhun tietoon. Esimerkiksi karttapalvelusta voidaan hakea halutulta alueelta tarvittavia palveluita.

Open source = avoin lähdekoodi

Käyttäjä näkee ohjelman lähdekoodin ja voi muokata sitä. Avoimen lähdekoodin ohjelmaa voidaan käyttää mihin tahansa tarkoitukseen ja sitä voidaan kopioida ja levittää.

Oppimisalusta, verkko-oppimisympäristö

Internetissä oleva usein ei kaikille avoin verkkopalvelu, jossa opiskelijat voivat noutaa ja palauttaa tehtäviä sekä keskustella muiden opiskelijoiden kanssa.

Pitkä häntä

Verkkokauppaan liittyvä ajatusmalli. Perinteiseen kauppaan verrattuna verkkokaupassa asiakas pystyy ennen tuotteita ostaessa esimerkiksi tutustumaan tuotearvioihin ja esitte-lyihin.

PLE = Henkilökohtainen oppimisympäristö

Oppijan itse räätälöimä oppimisympäristö, jossa oppija hallitsee oppimistaan.

RSS-syöte

RSS-syötteet ovat palveluita, joiden avulla voidaan seurata esimerkiksi ajankohtaisia uutisia.

Tekstieditori

On tietokoneohjelma. Tekstin muokkausohjelma, joka on tarkoitettu tekstin muokkaa-miseen ja kirjoittamiseen.

Verkko-opettaja, verkko-ohjaaja = fasilitaattori

Helpottaa oppimista, mutta ei luennoi perinteiseen tapaan.

Verkkopalvelu

Henkilön, yrityksen tai organisaation tekemä, tiettyä aihetta käsittelevä www-sivujen kokonaisuus.

Webpohjainen

Internet-selaimen avulla näkyvä sivu.

Wiki

Verkkosivusto, jossa kaikki käyttäjät voivat kirjoittaa ja muokata sisältöä. Sisällön muokkaus tapahtuu usein ilman sivustolle kirjautumista.

3 NovaNet–hanke

Tässä kehittämishankkeessa NovaNet-hankkeella ja NovaNet-projektilla tarkoitetaan Euroopan Sosiaalirahaston (ESR) ja Satakunnan ELY-keskuksen osarahoittamaa sekä WinNovan hallinnoimaa NovaNet-projektia, joka alkoi vuoden 2011 alussa ja kestää aina kesäkuun loppuun 2013. (NovaNet, 2011). Projektin tarkoituksena on kehittää uusia menetelmiä, joilla ehkäistään nuorten syrjäytymistä ja edistetään heidän työllistymistään. Lisäksi projektin tarkoituksena on yhdistää työpajoilla sekä muissa oppimisympäristöissä suoritettavia jaksoja ammatillisiin opintoihin. NovaNet-hankkeessa oppiminen pyritään siirtämään oppilaitosten luokkahuoneiden ulkopuolelle mm. sosiaalisen median ympäristöihin, yrityksiin, kolmannen sektorin työympäristöihin sekä työpajoille. (Projektihakemus 2010, 2-3.)

NovaNetin kohderyhmänä ovat nuoret ja nuoret aikuiset, joilla ei ole toisen asteen ammatillista tutkintoa. Toisen asteen ammatilliset opinnot ovat saattaneet keskeytyä, tai niitä ei ole edes aloitettu. Hankkeen tavoitteena on tarjota opintonsa keskeyttäneille mahdollisuus suorittaa tutkintonsa kokonaan loppuun tai tehdä osasuorituksia haluamastaan tutkinnosta. Toinen hankkeen kohderyhmä on Satakunnan työpajoilla olevat nuoret, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta ammatillisten opintojen ja tutkintojen suorittamiseen. Välillisiä kohderyhmiä ovat WinNovan opiskelijapalvelut yksikön henkilökunta sekä muu WinNovan henkilöstö. (NovaNet, 2011.)

Tarve NovaNetin kaltaiselle projektille on ilmeinen. Suurella osalla nuorista työttömistä ei ole muuta koulutusta kuin peruskoulu sekä mahdollisesti keskeytyneitä toisen asteen ammatillisia opintoja. WinNovassa vuosittain noin viisi prosenttia opiskelijoista keskeyttää opintonsa. Tutkintojen suorittamisen esteeksi muodostuvat rästiin jääneet opinnot, jotka estävät tutkinnon suorittamisen loppuun asti. Ammatillisen perustutkinnon suorittaakin vain noin 60 % tutkinnon aloittaneista. Keskeyttämisen ehkäiseminen ja keskeytyneiden opintojen loppuun saattaminen onkin erittäin tärkeää sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. (Projektihakemus 2010, 3)

NovaNet-hankkeessa työskentelee yhteensä kolme henkilöä, yksi päätoiminen projekti-päällikkö, yksi päätoiminen verkko-ohjaaja sekä yksi osa-aikainen verkko-ohjaaja.

Verkko-ohjaajien toimenkuvaan kuuluu opiskelijoiden perehdyttäminen sosiaalisen median välineisiin, koulutuspolkujen suunnittelu opiskelijoille, opiskelijoiden ohjaus sekä hankkeen muiden sidosryhmien ja yhteistyökumppanien kouluttaminen sosiaalisen median käyttöön.

Kuten edellä mainittiin, NovaNet-hankkeessa hyödynnetään laajasti erilaisia oppimisympäristöjä, kuten sosiaalisen median ympäristöt, Satakunnan työpajat, 3. sektorin organisaatiot, yritykset sekä oppilaitosympäristöt. Tässä kehittämishankkeessa keskitymme sosiaaliseen mediaan oppimisympäristönä ja sosiaaliseen mediaan perehdyttämiseen. (NovaNet, 2011.)

NovaNet-projektiin osallistuvien henkilöiden on tarkoitus ohjautua projektiin pääasiassa Rauma ja Porin nuorten työpajojen, Eurajoen kunnan nuorten työpajan, TE-toimistojen sekä työvoiman palvelukeskusten kautta. Edellä mainitut tahot arvioivat yhdessä NovaNet-projektin henkilöstön kanssa nuoren mahdollisuuksia suorittaa opintoja. (Projektihakemus 2010, 4).

Hankkeeseen liittymisen edellytyksenä nuorella on puuttuva tai keskeytynyt toisen asteen ammatillinen koulutus, hän on koulutus- ja työmarkkinoiden ulkopuolella, työttömänä työnhakijana, töissä, työpajalla tai vapaaehtoistoiminnassa. NovaNet-hankkeen varsinainen kohderyhmä on siis varsin laaja. Kaikille hankkeen asiakkaille räätälöidään henkilökohtainen reitti esimerkiksi keskeytyneen tutkinnon loppuunsaattamiseksi tai osatutkinnon suorittamiseksi yhdessä opiskelijapalveluyksikön henkilökunnan kanssa. Tutkintoja voidaan suorittaa sekä näyttötutkintona että opetussuunnitelmaperusteisesti. (NovaNet, 2011.)

NovaNet-hankkeen puitteissa järjestetään Porissa ja Raumalla yhteensä kaksi laitoshuoltajan ammattitutkintoon tähtäävää työvoimapolitiittista koulutusta, joissa pilotoidaan NovaNet-hankkeen aikana käytettäviä sosiaalisen median opetus- ja ohjausmetodeja. Syksyllä 2011 Porissa alkanut koulutus on ensimmäinen, josta kerätään kokemusta sosiaalisen median käytöstä kyseisen tutkinnon suorittamisessa. Raumalla vuoden 2012 aikana alkavassa vastaavanlaisessa koulutuksessa pyritään hyödyntämään Porin koulutuksesta saatuja kokemuksia. (Projektihakemus 2010, 4)

4 Sosiaalinen media

Sosiaalista mediaa kutsutaan nimellä Web 2.0, jossa verkon käyttäjät osallistuvat verkkosisältöjen tuottamiseen. Sosiaalisen median ajatuksena on jakaa, tuottaa yksilöllisesti sekä yhteisöllisesti tietoa. Sosiaalinen media edistää Open source- ajattelua sekä korostaa kollektiivista älykkyyttä. Web 2.0 tarkoittaa materiaalin tuottamista itse ja oppien näin itsekin. (Haasio, A. & Haasio, M. 2008, 19)

Kyse ei siis ole ohjelmistosta tai työkaluista, vaan mitä ne saavat ihmiset tekemään ja millaisia ongelmia ne ratkaisevat. (Suominen & Nurmela 2011, 93) Sosiaalisen median välityksellä on tarkoitus ennen kaikkea keskustella, verkostoitua sekä omaehtoisesti yhteisöllistyä. (Pönkä 2010, 6-8) Sosiaalisen median verkkopalveluiden valikoimaa on paljon. Sosiaalinen media eli Web 2.0 on huomattavasti laajempi kuin pelkästään tunnetut verkkopalvelut, kuten blogi, Wiki, Youtube, Facebook ja Twitter. (Suominen & Nurmela 2011, 93)

4.1 Sosiaalinen media WinNovassa

Sosiaalisen median merkitys yritys- ja oppilaitosmaailmassa kasvaa jatkuvasti ja sitä voidaan hyödyntää lukuisin eri tavoin. Länsirannikon koulutus Oy WinNova on 1.1.2010 toimintansa aloittanut monialainen ammatillinen oppilaitos, joka on samalla osakeyhtiö, joten WinNovaa tulee tarkastella sekä yritys- että oppilaitosnäkökulmasta. WinNovan tavoitteena ei ole tuottaa voittoa, se ei jaa osinkoa omistajilleen, vaan mahdollinen voitto käytetään oman toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen.

4.1.1 Yrityskäyttö

Ruohiston (2010) mukaan sosiaalista mediaa voidaan yrityksissä käyttää sisäisesti ja ulkoisesti. Yrityksen sisäisiä käyttötarkoituksia voivat olla osaamisen ja tiedon jakaminen, sisäinen rekrytointi, tuotekehitys, etäpalaverit sekä raporttien ja suunnitelmien kirjoittaminen. Ulkoisista käyttömahdollisuuksista Ruohisto (2010) mainitsee esimerkiksi

markkinoiden seuraamisen, verkostoitumisen, asiakaspalvelun parantamisen ja rekrytoinnin. (Ruohisto, 2010)

Prewrite Oy:n vuonna 2009 tekemän tutkimuksen mukaan 56 %:lla yrityksistä ei ole ohjeistusta julkisiin sosiaalisiin medioihin osallistumisesta. (Prewrite, 2009) WinNovassa sosiaalisen median käyttö on ohjeistettu työntekijöille suunnatulla Someketti – vihkosella. Siinä kuvataan WinNovan käyttämät sosiaalisen median kanavat, sosiaalisen median käyttötarkoitus sekä sosiaalisen median käyttäytymissäännöt. Ohjeisto muistuttaa, että sosiaalisen median palveluissa saa käsitellä ainoastaan julkista tietoa. Aineiston sekä eri palveluissa käytävien keskustelujen pitää olla neutraaleja, objektiivisia, asiallisia eikä WinNova organisaationa osallistu verkossa tapahtuviin väittelyihin. (WinNovan Someketti, 2011.)

WinNova suhtautuu neutraalisti työntekijöidensä osallistumiseen sosiaaliseen mediaan. Työntekijöille lähetetyssä ohjeistuksessa muistutetaan työsopimuslain mukaisesta lojaliteettivelvoitteesta työnantajaa kohtaan julkaistessaan tai kommentoidessaan sisältöä sosiaalisessa mediassa. Työntekijöillä on lupa käyttää työnantajan verkkoympäristöä, laitteita ja sähköpostiosoitetta sosiaalisen median palveluissa työaikana, kunhan käyttö tukee ammattimaista verkostoitumista, työtehtävää tai ammattitaidon kehittämistä. Yksityishenkilönä tapahtuva toiminta sosiaalisessa mediassa ei ole suotavaa työajalla eikä työsähköpostiosoitetta ole suositeltavaa käyttää yksityiskäytössä. Samoin WinNovan verkkoympäristön käyttö ei ole suotavaa tässä tapauksessa. (WinNovan Someketti, 2011.)

Virallisessa sosiaalisen median viestinnässään WinNova käyttää kahta pääasiallista kanavaa; Facebookia ja Twitteriä. Muita hyödynnettäviä sosiaalisen media välineitä WinNovan käytössä ovat LinkedIn ja Youtube. Edellä mainittuja sosiaalisen median kanavia hallinnoidaan keskitetystä WinNovan viestintäpalveluyksikössä, joka välittää koulutusalojen tuottaman materiaalin eri palveluihin. (WinNovan Someketti, 2011.)

WinNova käyttää Facebookia ja Twitteriä tiedottamisen kanavina, joilla tiedotetaan WinNovaa seuraaville ihmisille ja yhteisöille koulutuksista, tapahtumista ja muista ajankohtaisista asioista. WinNovan Facebook–sivustolla oli 5.11.2011 607 seuraajaa, jotka saavat automaattisesti tietoa WinNovan tilapäivityksistä omaan Facebook–

profiiliinsa. WinNovan Facebook- ja Twitter-sivujen seuraaminen ei edellytä kirjautumista palveluun, joten kuka tahansa kiinnostunut voi seurata WinNovan uutisvirtaa.

Sosiaalinen media on yrityksille edullinen tapa jakaa tietoa itsestään. WinNovassa viestintäpalvelut päivittävät Facebook- ja Twitter-sivustoja osana toimenkuvaansa, joten lisäkustannuksia tästä ei aiheudu. Alhaisten kustannusten lisäksi sosiaalisessa mediassa välitetyt viestit ovat sisällöltään juuri sellaisia kuin yritykset haluavat ja niillä on valta päättää mitä viestejä ja kommentteja sivustoilla julkaistaan.

Sosiaalisen median vaikutusta yrityksen toimintaan voidaan mitata erilaisilla mittareilla. WinNovassa käytetään Google Analytics-työkalua WinNovan internet-sivujen kävijäseurannassa. Työkalun avulla voidaan tilastoida esimerkiksi kävijämääriä, käyntejä sivustolla, montako sivua vierailun aikana katsottiin, sivuston löytämiseksi käytetyt hakusanat, mistä maasta yhteys sivustolle tulee, miltä sivustolta kävijä ohjautui yrityksen sivulle sekä millä selainohjelmalla sivuja katseltiin. (Kävijävertailut, 2011) Yritysten internet sivujen lisäksi seurantaa ja analyysijä voidaan tehdä esimerkiksi Facebook-sivuista. Sitä varten on olemassa vastaavia työkaluja kuin internet-sivujenkin seurantaa varten. Facebookin oma Insights -työkalu mittaa Facebook sivuilla käyntejä ja tekee niistä tilastoja esimerkiksi iän, sukupuolen, maan ja vierailijan käyttämän Facebook tunnuksen kielen mukaan. (Facebook, 2011.) Sosiaalisesta mediasta tehdyt analyysit toimivat yritysten markkinoinnissa samalla tavalla kuin perinteisemmän median käytöstä tehdyt analyysit.

4.1.2 Oppilaitoskäyttö

WinNovassa sosiaalisen median käyttöä ohjaa viestintäyksikön laatimat sosiaalista mediaa koskevat säännöt, Someketti. Oppilaitoksessamme sosiaalista mediaa käytetään tiedotuksen ohella verkko-opetukseen ja –ohjaukseen. Sosiaalisen median avulla toteutettu verkko-opetus on kasvava kehityssuunta, ei ainoastaan Suomessa, vaan maailmanlaajuisesti. Opetuskäytössä hyödynnettävien sosiaalisen median palveluiden määrä kasvaa koko ajan. (WinNovan Someketti, 2011.)

WinNovassa vuoden 2011 alussa alkanut NovaNet –hanke pyrkii luomaan uusia ohjauksen muotoja ja mahdollisuuksia sosiaalisen median sovelluksia hyödyntäen. NovaNet –hanke pyrkii auttamaan WinNovan opiskelijapalveluyksikön henkilöstön lisäksi eri alojen opettajia hyödyntämään sosiaalisen median välineitä ohjauksessa ja opetuksessa. (NovaNet, 2011.)

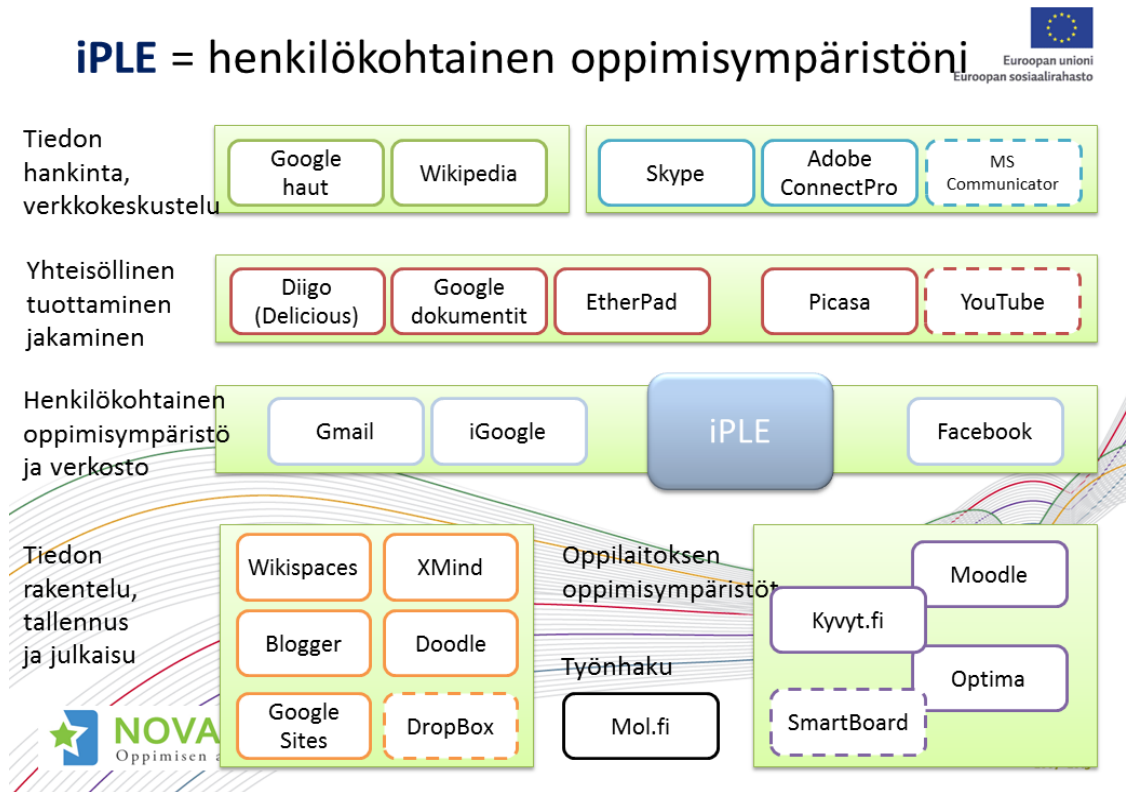
Sosiaalinen media kuuluu WinNovassa verkko-opetuksen ja –ohjauksen työkaluihin. Verkko-opetuksen kehittämisestä vastaa eWinNova-ryhmä. Sen tehtävänä on esimerkiksi parantaa opiskelijan oppimistuloksia verkko-oppimisen menetelmien avulla. eWinNova myös kehittää pedagogisten mallien käyttötapoja opetuksessa sekä luo uutta opetusta ja oppimista tukevia toimintatapoja, järjestelyjä ja menetelmiä, eritoten sosiaalisen median mukana tuomaa avoimuutta, yhteisöllisyyttä ja asiantuntijuutta. (eWinNova, 2011.) NovaNet-hankkeen henkilöstö tekee tiivistä yhteistyötä eWinNova-ryhmän kanssa varsinkin sosiaalisen median sovellusten käytön tehostamisessa ja kehittämisessä. NovaNet-hankkeen toinen verkko-ohjaaja on eWinNova-ryhmän aktiivinen jäsen.

4.2 Sosiaalinen media NovaNet-hankkeessa

Aiemmin kerrottiin NovaNet-hanketta käsittelevässä kappaleessa, että yksi NovaNetin johtavia ajatuksia on sosiaalisen median käyttö opetustyössä sekä opiskelijoiden ohjauksessa. NovaNetin hankehakemuksessa mainitaan, että projektin tavoitteena on kehittää vaihtoehtoisia tapoja suorittaa ammatillinen tutkinto tai sen osa. Niin ikään hakemuksessa mainitaan, että hankkeen aikana kehitettävät, joustavat sosiaalisen median mukanaan tuomat oppimisympäristöt kuvataan niin, että ne voidaan ottaa käyttöön ammatillisessa aikuiskoulutuksessa.

NovaNet-hankkeen alkaessa vuoden 2011 alussa suoritettiin suurpiirteinen kartoitus sosiaalisen median välineistä. Tarjolla olevien työkalujen ominaisuuksia arvioitiin projektihenkilöstön toimesta. Tarkoituksena oli selvittää maksuttomien sosiaalisen median työvälineiden sopivuus hankkeessa käytettäväksi. Työkalujen maksuttomuus, saatavuus ja helppokäyttöisyys olivat ensisijaisia kriteereitä valinnassa. Sosiaalisen median työkalut ovat suurelta osin ilmaisia, joten opiskelijoille ei aiheudu lisäkuluja niiden käytöstä. Toisaalta opiskelijoiden ei tarvitse hankkia ylimääräisiä ohjelmia kotiin omalla kustannuksellaan. Ainoa vaatimus valittujen työkalujen käyttöön on tietokone, josta on yhteys Internetiin. Suurimmalla osalla suomalaisista kotona on jo Internetiin kytketty tietokone. Mikäli näin joidenkin opiskelijoiden kohdalla ei ole, voivat he käyttää koulun koneita tai vaikka kirjaston tietokoneita.

Ilmaisia sosiaalisen median verkkopalveluita on paljon. NovaNet hankkeen aikana on pohdittu erilaisia verkkopalveluita, jotka soveltuvat opetuskäyttöön. Kuva 1.

Kuva 1. Ilmaisia verkkopalveluita opetuskäyttöön. (Vallemaa 2011)

Selvitysten jälkeen päätettiin, että aluksi käyttöön otetaan Googlen ilmaiset palvelut. Google tarjoaa hakupalvelunsa lisäksi mahdollisuuden esimerkiksi yhteisölliseen asiakirjojen, esitysten ja laskentataulukoiden luomiseen Dokumentit-palvelun avulla. Näiden lisäksi Googella on useimpiin kilpailijoihin verrattuna suuri sähköpostilaatikko, johon voidaan myös tallentaa Googlen dokumenteilla luotuja asiakirjoja. Googlen palveluista löytyy myös kalenteritoiminto sekä valokuvien jakamispalvelu.

Googlen palveluiden lisäksi sosiaalisen median työkaluista on käytössä esimerkiksi Facebook, Doodle, Diigo, EtherPad ja MindMeister. Seuraavissa kappaleissa nämä työkalut ja niiden käyttömahdollisuudet esitellään tarkemmin.

Facebookin käyttö liittyy lähinnä opiskelijaryhmien ohjaamiseen, tiedottamiseen ja verkko-opiskeluun. Yksittäisten opiskelijoiden kohdalla Facebookin käyttö ei ole perusteltua yksityisyyden suojan vuoksi. Kaikki opiskelijat eivät halua julkistaa osallisuut-

taan NovaNet-hankkeessa. Facebook-ryhmiä käytetään NovaNet-projektin järjestämissä työvoimapolitiittisissa koulutuksissa, koska ryhmän jäsenet tapaavat toisensa lähipäivinä joka tapauksessa. Facebookiin perustetuissa ryhmissä opiskelijat voivat käydä keskustelua annetuista opiskeluun liittyvistä aiheista ja heille voidaan tarjota ryhmänohjausta.

Doodle-palvelu on tarkoitettu tapaamisten ja tapahtumien aikatauluttamiseen. Monet NovaNetin opiskelijoista ovat joko töissä, työharjoittelussa tai opiskelevat ryhmiensä mukana koulussa, eikä NovaNetin verkko-ohjaajilla ole välttämättä kaikkien lukujärjestyksiä aina saatavilla. Doodle-palvelun avulla NovaNetin henkilöstö voi esittää useita tapaamisaikoja, joista opiskelija tai opiskelijat valitsevat itselleen parhaiten sopivat. Tapaamisajaksi valitaan se, joka sopii kaikille tai useimmille. Järjestelmä lähettää opiskelijoiden vastaukset tapahtuman luoneelle henkilölle, joka tekee ratkaisun parhaasta tapaamisajankohdasta. Tämän palvelun avulla voidaan välttää useiden viestien lähettäminen monien käyttäjien välillä. Tapaamisajankohta voidaan sopia siis hallitusti ilman suurta sähköpostiviestien vaihtoa. (Doodle, 2011)

Diigo on sosiaalinen kirjanmerkkipalvelu, johon käyttäjä voi tallentaa kirjanmerkkejä itselleen tärkeistä web-sivuista. Diigossa olevat kirjanmerkit käyttäjä voi pitää halutesaan täysin yksityisinä tai ne voidaan jakaa Diigoon perustetun ryhmän kesken. (Diigo Inc, 2011) NovaNet-hankkeessa palveluun voidaan kerätä esimerkiksi opiskelijoille tärkeitä opiskeluun liittyviä kirjanmerkkejä eli linkkejä. Palvelusta voisi löytyä esimerkiksi eri tutkintojen perusteet, opintososiaalisia etuja käsitteleviä linkkejä ja muita opiskelun kannalta tärkeitä asioita.

EtherPad on vuonna 2008 julkaistu avoimen lähdekoodin webpohjainen tekstieditori, jossa käyttäjät voivat muokata tekstiä samanaikaisesti. Eri käyttäjien kirjoitukset erottuvat toisistaan värikoodein. EtherPad muistio on esimerkiksi Googlen asiakirjaan verrattuna hyvinkin pelkistetty. EtherPad soveltuu esimerkiksi suunnittelutyöhön, kokousmuistioiden tekoon ja ryhmätyöskentelyyn. NovaNet-projektissa käytetään Tieken EtherPad-sovellusta. (TIEKE, 2010. Metropolia, 2009).

Miellekarttojen piirtoon NovaNet-hankkeessa käytetään esimerkiksi MindMeister-sovellusta. MindMeister on sekin ilmainen verkkopohjainen ohjelmisto. Sen avulla opiskelijat voivat samanaikaisesti piirtää miellekarttaa. Muiden tässä luvussa käsitelty-

jen ohjelmien tavoin MindMeister mahdollistaa useiden käyttäjien samanaikaisen mielikartan muokkauksen. (MeisterLabs, 2011)

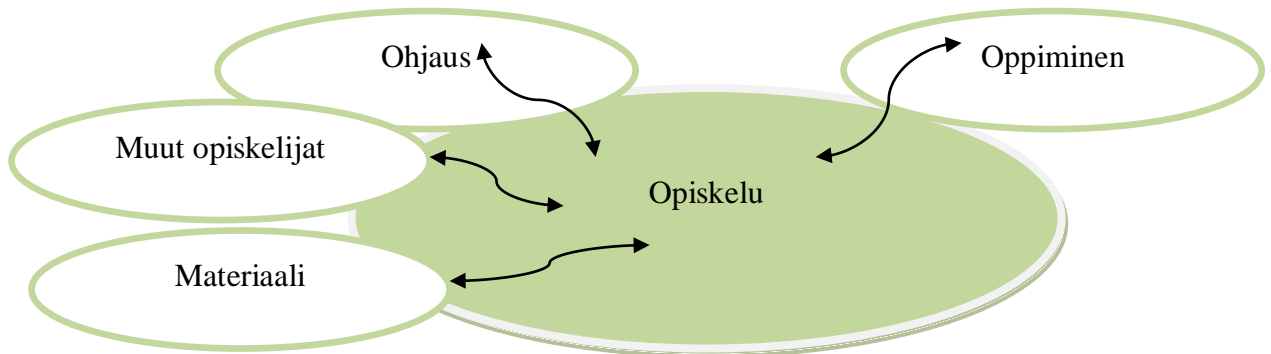
5 Sosiaalisen median perehdytyskoulutuksen suunnittelun taustaa

Tekninen opetus voidaan jakaa kahteen erilaiseen tapaan yhdistää tieto- ja viestintäteknikka ja oppimisympäristöajattelu. Toisessa tavassa opiskelijoille tuodaan perinteiseen luokkahuoneeseen tietojenkäsittelyä ja vuorovaikutusta tukevia välineitä esimerkiksi tietokoneet, digikamerat, TV. Ja toisessa tavassa ohjelma tai verkkosivuston materiaali on itsessään oppimisympäristö. Verkkosivustossa opiskelijalla on käytettävissään vuorovaikutustyökaluja (chat, keskustelualueet) sekä ääni, kuva- ja tekstipohjaisia opintoihin liittyviä materiaaleja. (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi, Särkkä 2007, 74)

Tässä kehittämishankkeessa keskityimme verkkopohjaiseen oppimisympäristöön, jossa verkkosivusto toimii opiskelijan oppimisympäristönä. Verkkopohjaisessa oppimisympäristössä käyttäjä voi etsiä informaatiota, hyödyntää erilaisia oppimateriaaleja ja opetusohjelmia, osallistua keskusteluun muiden opiskelijoiden kanssa, saada reaaliaikaista tai foorumi-tyyppistä neuvontaa ja tukea ohjaajalta, tehdä ja palauttaa tehtäviä sekä tehdä verkkotenttejä. Useasti verkkopohjaiset oppimisympäristöt ovat toteutettu jonkun oppimisalustan varaan. (Manninen, Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Passi & Särkkä 2007, 79) Oppimisalustat ovat suljettuja, joihin opiskelijat saavat tunnukset opintojensa alussa. Opiskelijat pääsevät kirjautumaan oppimisalustaan opintojensa ajan. Opintojen päätyttyä oppimisympäristöön ei enää pääse kirjautumaan. NovaNet-hankkeen sekä kehittämishankkeen perehdytyskoulutuksen tarkoituksena on löytää sosiaalisen median työkaluista ratkaisu, jossa opiskelijat pystyvät hyödyntämään oppimisalustaa myös opintojensa jälkeen.

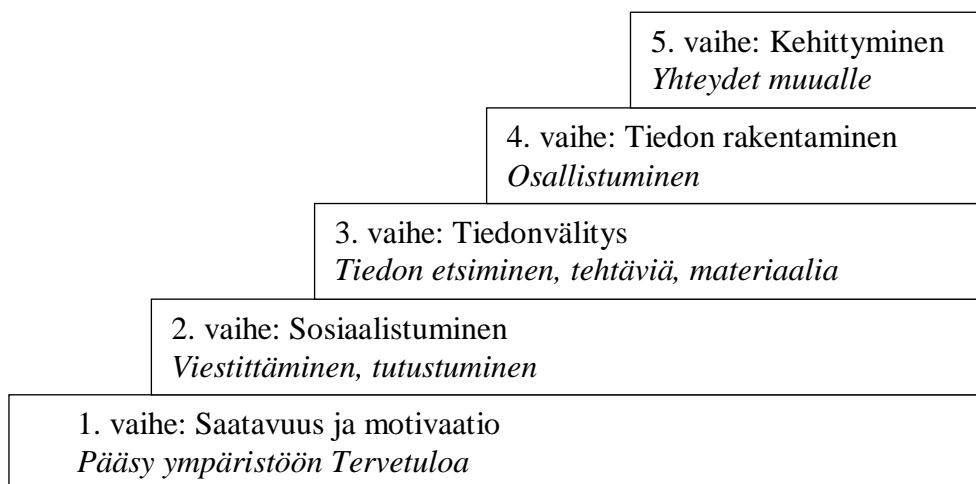
Oppimisympäristö verkossa vaatii myös opettajalta teknisiä valmiuksia sekä ymmärrystä verkkopedagogiikasta. Opettajan rooli muuttuu ohjaajaksi oppimisympäristössä. Opiskelun tukena ovat ohjaaja, muut opiskelijat sekä materiaali. Oppimiseen vaikuttaa nämä kaikki elementit. Teknisessäkin oppimisympäristössä on muistettava oppilaan ohjauksen ja -opetuksen tarve. Opetus/ohjaus-opiskelu-oppiminen –prosessia on kuvattu

kuviossa 1. (Manninen 2003, 33) Seuraavissa kappaleissa on tarkemmin kuvattu opettajan, muiden opiskelijoiden, materiaalin sekä ohjauksen suhdetta verkko-opiskeluissa.

Kuvio 1. Oppiminen verkossa Uljensin mallin pohjalta. (Manninen 2003, 33)

Verkko-opettaja julkaisussa analysoidaan verkko-opetusta viiden portaan avulla. Kuvio 2. Perehdytyskoulutus ja harjoitteet pyrittiin toteuttamaan pienimuotoisesti myös tämän viisiportaisen mallin pohjalta.

Kuvio 2. Verkko-opetuksen eteneminen (Suominen & Nurmela 2011, 38-41)

Ensimmäisessä vaiheessa kurssin opettaja pyrkii siihen, että opiskelijat pääsevät esteettömästi ja helposti tutustumaan verkkoympäristöön ja auttaa tietokoneen käytössä. Ensimmäisessä vaiheessa pitäisi opettajan pyrkiä motivoimaan verkko-opiskeluun ja tuomaan esille tavoitteet sekä toimintatavat. Lähipäivän jälkeen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavilla puhelimitse tai sähköpostitse. (Suominen & Nurmela 2011, 38-39)

Toisessa vaiheessa verkko-ohjaajan tehtävänä on toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, jotka lisäävät opiskelijoiden vuorovaikutusta keskenään verkossa mm. kurssijäsenten esitteilyt, pienimuotoiset tehtävät ja mielenkiintoisten keskusteluaiheiden avulla. Opettajan tulisi kannustaa myös sellaisia henkilöitä lukemaan toisten henkilöiden kirjoituksia, jotka eivät halua esittäytyä vielä verkon välityksellä tai kokevat verkon olevan erittäin haasteellista itselle. Kakkosvaiheen jälkeen opiskelijat alkavat jakaa verkossa henkilökohtaisia asioita. (Suominen & Nurmela 2011, 39-40)

Kolmannessa vaiheessa eli tiedonvälitys vaiheessa opiskelijat hyödyntävät kaikkia verkon resursseja tiedon etsimisessä, tehtävien tekemisessä ja materiaalin tuottamisessa. Kolmannen vaiheen haasteina opettajalle on opiskelijoille syntyvä tiedon tulvan aiheuttama ahdistus. Toiset opiskelijat lukevat kaikki materiaalit tunnollisesti ja mahdollisesti turhautuvat ja toiset lukevat vain tärkeimmiksi kokemiaan lähteitä. Opettajan tulee rohkaista opiskelijoita uudelleen keskustelemaan aiheista sekä osoitettava empatiaa. (Suominen & Nurmela 2011, 40)

Neljännessä vaiheessa opiskelijat alkavat rakentaa tietoa yhdessä keskusteluiden ja ryhmätöiden avulla. Ohjaajan rooli muuttuu etäisemmäksi. Opettaja tehtävänä on tiivistää, tuoda esimerkkejä, tuoda esiin teorioita ja tukea ideoiden kehittelyä. Opettajan tulee kuitenkin varoa antamasta liikaa tietoa, linkkejä ja visuaalista materiaalia. (Suominen & Nurmela 2011, 40-41)

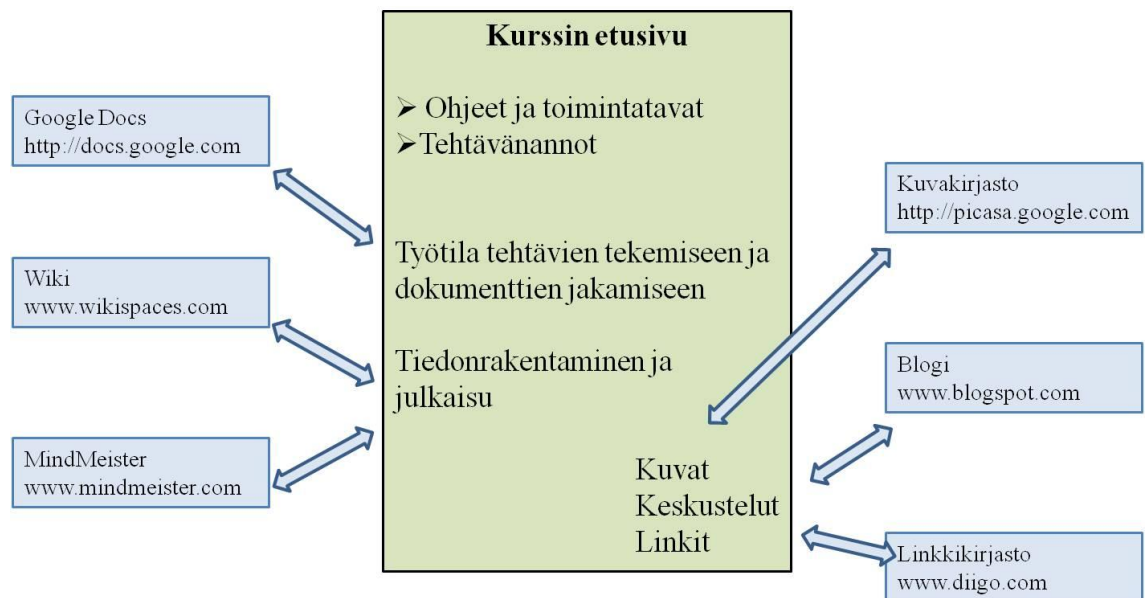
Viimeisessä eli viidennessä vaiheessa opiskelijat ottavat enemmän vastuuta omista opinnoistaan ja tarvitsevat vain vähän ohjausta. Ohjaajien tulee suunnitella tässä vaiheessa entistä vaativampia ja kriittistä ajattelua tukevia harjoitteita opiskelijoille. Opiskelijat odottavat nopeaa palautetta ja vastausta kysymyksiin ja tehtäviin. (Suominen & Nurmela 2011, 41)

Opettajan rooleja verkossa on siis useita: opettaja, ohjaaja, tutkija ja valmentaja. Opettajan tehtävänä ei siis ole vain siirtää tehtäviä verkkoon ja opiskelijat hakevat verkosta opettajan tekemät tehtävät. Opettajan tulee suunnitella koko verkossa tapahtuva toiminta, yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijoiden kesken. (Suominen & Nurmela 2011, 35) Luvussa 6.2 perehdytyskoulutuksen kulun yhteydessä esitetään, miten viiden portaan verkko-opetus –teoria on otettu huomioon perehdytyskoulutuksessa.

6 Sosiaalisen median perehdytyskoulutus

NovaNet hankkeen aikana on pohdittu erilaisia verkkopalveluita, jotka soveltuvat opetuskäyttöön. NovaNet-projektissa verkkopalveluita opetuskäyttöön on esitelty luvussa 4.2 Sosiaalinen media NovaNet-Hankkeessa. Näiden pohdintojen pohjalta perehdytyskoulutuksen suunnittelun alussa rajattiin koulutukseen mukaan otettavat verkkopalvelut.

Verkkopalveluiden valintaan liittyy opetettavan kurssin luonne ja sisältö. Ari ja Minna Haasio antavat mallin Pulpetit virtuaalivirrassa kirjassaan rakentaa verkkooppimisympäristö ilmaisten verkkopalveluiden avulla. Kuva 2.

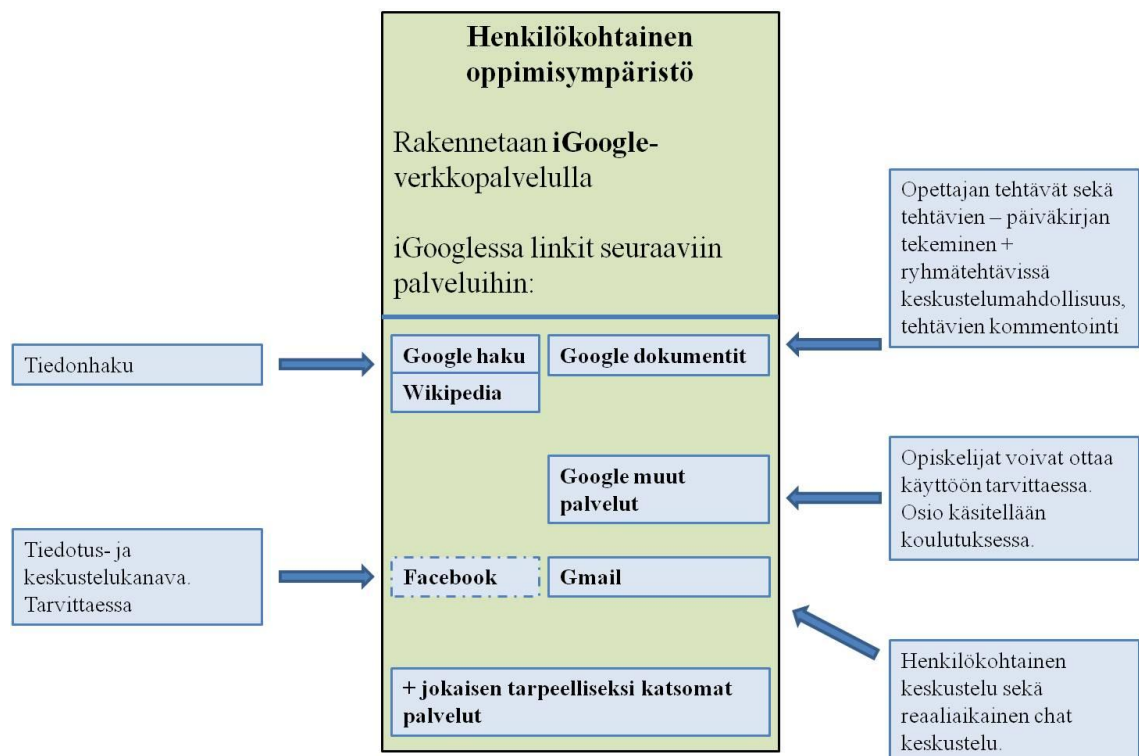

Kuva 2. Oppimisympäristön kokoaminen ilmaisista verkkopalveluista (Haasio, A. & Haasio, M. 2008, 48)

6.1 Verkkopalvelut sosiaalisen median perehdytyskoulutuksessa

Erilaisten verkkopalvelujen taustalla on kuitenkin opiskelijan etu ja oppiminen. Koulutuksen suunnitteluvaiheessa pitääkin tarkkaan määrittellä ne verkkopalvelut, joita juuri siinä kyseisessä koulutuksessa tullaan tarvitsemaan. Ylimääräisten verkkopalveluiden opiskelu ei olisi suotavaa rajallisen ajan sekä tiedon määrän vuoksi. Usean ilmaispalvelun käyttö pitäisi olla vaivatonta. Verkkopalveluiden valinta koulutukseen oli haasteellinen, koska perehdytyskoulutukseen osallistuu opettajia, opinto-ohjaajia sekä opiskelijoita eri aloilta. Verkkopalveluita ei voi olla koulutuksessa monta, koska perehdytyskoulutuksen kesto on 2-6 tuntia.

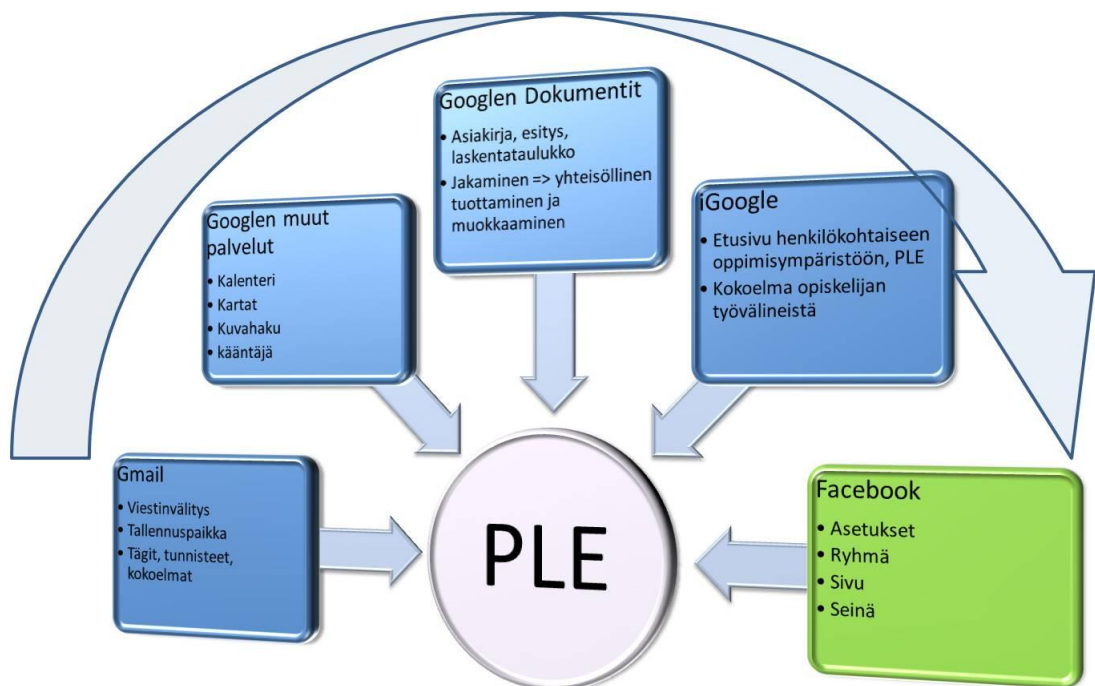
NovaNet –hankkeen pohdintojen sekä kehityshankkeen tekijöiden yhteispohdintoina on kehitetty kuvan 3. kaltainen kokonaisuus perehdytyskoulutuksen sosiaalisen median perusverkkopalveluiksi. Perusverkkopalveluista saadaan rakennettua yksinkertainen ja helppo kokonaisuus, joka sopii eri alojen koulutusryhmille, opettajien ja opinto-ohjaajien työkaluiksi sellaisenaan. Tarvittaessa koulutettavat itse liittävät lisää verkkopalveluita tähän ratkaisumalliin.

Kuva 3. Perehdytyskoulutuksen rakentuminen henkilökohtaisen oppimisympäristön ympärille. (Vallemaa 2011 sekä Haasio, A. & Haasio, M. 2008, 48 mukailien)

6.2 Perehdytyskoulutuksen kulku

Kuvassa 4. kuvataan koulutuksen kulkua ja sisältöä. Kuvassa esitetyn perehdytyskoulutuksen kesto on noin 4 tuntia. Jokaiseen koulutusosioon on varattu noin puolesta tunnista tuntiin aihetta kohden sekä lopputehtävälle yksi tunti. Perehdytyskoulutus alkaa Gmail-tunnuksen luomisella. Tilin luominen on koulutuksen esi- tai etätehtävä. Ryhmiin perehdytyksessä tehtävä lähetetään ilmoittautumisen yhteydessä ja yksittäiselle oppilaalle tehtävä kerrotaan ensimmäisellä tapaamisella tai puhelimesta etukäteen. Verkko-ohjaajan tehtävä on tarpeen vaatiessa avustaa tunnuksen luonnissa. Tunnuksen luotuaan opiskelija lähettää viestin Gmailistaan opettajalle sovitulla aiheella varustettuna. Tietyn aiheen määrittely etukäteen edesauttaa viestien helppoa lajittelua tunnisteiden, eli tágien perusteella. Opettaja kiittää opiskelijaa vastaamalla viestiin. Kouluttaja tekee ennen lähitunteja oman Gmailin yhteystietoihin opiskelijoiden sähköpostiosoitteista ryhmän sekä jakaa Google-dokumenttien avulla jo lähipäivän ensimmäisen kirjallisen itsenäisen tehtävän.

Kuva 4. Koulutuksen kulku ja sisältö graafisesti (Vallemaa 2011 mukailen)

Tunnukset luodaan etukäteen, koska hyvin usein opiskelijan haluamat tunnukset ovat varattuja tai muuten mieleisen tunnuksen luominen voi olla vaikeaa. Tällä tavoin säästyy valtavasti aikaa koulutuksen alussa. Opettajan vastauksella on myös oma merkityk-

sensä. Vastattuaan viestiin, opiskelijoiden sähköpostiosoitteet jäävät palvelun välimuistiin, eikä opettajan tarvitse kirjoittaa kaikkien opiskelijoiden sähköpostiosoitteita kokonaan seuraavia viestejä kirjoittaessaan.

Varsinainen perehdytyskoulutus aloitetaan aiheen alustuksen ja päivän ohjelman läpikäynnin jälkeen kirjautumalla Googlen palveluihin. Samalla kerrotaan mitä palveluita Googella on Internet-haun lisäksi. Näihin asioihin ei käytetä kovin paljoa aikaa, vaan keskitytään oleellisiin palveluihin. Tunnilla tehdään Internet-haku ja kuvahaku eri asetuksilla yhdessä, jolloin varmistetaan, että opiskelijoilla on perustaidot tiedonhankintaa varten. Käydään läpi lyhyesti mitä on Googlen kalenteri. Ryhmien koulutuksissa tätä asiaa käydään läpi perusteellisemmin kuin yksittäisten opiskelijoiden kanssa. Muut lyhyesti esiteltävät Googlen palvelut ovat kääntäjä, kartat ja Scholar.

Seuraavaksi tutustutaan paremmin Gmail-sähköpostiin. Opettaja aloittaa lähettämällä ryhmäsähköpostin opiskelijoille, jossa pyytää opiskelijoita vastaa kaikille – toiminnolla lähettämään sähköpostia ja esittelemään itsensä lyhyesti muille. Näin opiskelijat saavat myös kanssaopiskelijoidensa sähköpostiosoitteet sekä tutustuvat toisiinsa. Luvussa 5. esitetyn verkko-opetuksen viidestä vaiheesta ensimmäinen vaihe: Saatavuus ja motivaatiosta päästään toiseen vaiheeseen: Sosiaalistuminen.

Opettaja kertoo Gmailin kokorajoituksista liitetiedostojen suhteen, postilaatikon koosta, tunnisteista eli tägeistä, joita käytetään viestien lajittelussa, ja pikaviesteistä. Samalla sivutaan Googlen dokumentteja, koska dokumenttien tiedostot tallennetaan samaan paikkaan kuin sähköpostiviestitkin, eli dokumentit kuormittavat Gmail-tilille myönnettyä tilaa. Lopuksi opiskelijat avaavat ensimmäisen kirjallisen tehtävän Google-dokumenteista. Liitteessä 1. itsenäinen tehtävä, jossa kirjoitetaan viesti opettajalle ja kanssaopiskelijoille sekä harjoitellaan tágien käyttämistä.

Kolmas käsiteltävä asia on Googlen dokumentit. Opettaja opettaa asiakirjan luomisen ja jakamisen tekemällä yhden asiakirjan malliksi, jonka jakaa kaikille opiskelijoille. Tässä kohtaa opiskelijat vain seuraavat opettajan tekemisiä. Tiedoston jakamisen yhteydessä näytetään miten opiskelijoiden osoitteet löytyvät pelkän nimen kirjoittamisen avulla, koska tiedot ovat palvelun muistissa. Tässä vaiheessa kerrotaan asiakirjan jakamisesta ja jakamisasetuksista. Opettaja kirjoittaa seuraavaksi ryhmätehtävän asiakirjaan ja pyytää

opiskelijoita avaamaan jaetun dokumentin sekä lukemaan tehtävän. Opettajan kirjoittamassa tehtävässä pyydetään kirjoittamaan asiakirjaan omalla opettajan määrittämällä värillä allekkain kaikki ne asiat, joita on tänään käyty läpi. Kun kaikki asiat on kirjoitettu asiakirjaan, kouluttaja pyytää kirjoittamaan kommenteilla asiakirjaan mitä näissä verkkopalveluissa voi tehdä. Tässä tehtävässä saa käyttää apuna kaikkia Internetin lähteitä. Harjoituksen avulla opiskelijat näkevät miten asiakirjaa luodaan yhteisöllisesti.

Kouluttaja käy lopuksi läpi asiakirjan tunnistesanojen käytön, eli taggäämisen asiakirjan nimeämisen avulla. Tägin avulla dokumentit on helppo siirtää kokoelmiin, joita käytetään Googlen dokumenttien säilytykseen. Google dokumentin kokoelmat vastaavat käyttöjärjestelmässä resurssienhallinnan kansioita. Opiskelijat tekevät tässä välissä itsenäisen oppimispäiväkirja-tehtävän, jonka opettaja jakaa Google dokumenttien avulla. Liitteessä 2. oppimispäiväkirjatehtävä, jossa opiskelijoita pyydetään kirjoittamaan kokemuksistaan ja ajatuksistaan sosiaalisesta mediasta.

Seuraavana vaiheena käydään läpi mikä on iGoogle, mihin sitä käytetään, miten sitä käytetään ja muokataan. iGooglen avulla kootaan yhteen perehdytyskoulutuksessa käytetyt ilmaiset verkkopalvelut sekä lisätään muita tiedonhankintaan liittyviä sovelluksia. iGoogle toimii opiskelijan henkilökohtaisen oppimisympäristön pääsivuna. iGooglen avulla voidaan kerätä kaikki ne välineet mitä opiskelija käyttää tai tarvitsee opiskeluissaan ja työssään. Opiskelijoiden annetaan itsenäisesti hakea mieluisia verkkopalveluita, joita voidaan liittää iGoogleen. Opiskelijat pääsevät verkko-opetusteorian kolmanteen vaiheeseen, jossa hyödynnetään verkkoresursseja.

Perehdytyskoulutuksessa käydään opiskelijoiden tarpeen mukaan läpi myös Facebookia. Useimpien perehdytysryhmien kanssa tätä verkkopalvelua ei käydä läpi koulutuksessa, muuten kuin esittelemällä sen olennaisimmat osat. Facebookista esitellään käsitteet ryhmä, sivu, seinä sekä yksityisyysasetuksia. Ryhmään voidaan lisätä henkilöitä, vaikka he eivät olisi toistensa Facebook kavereita. Sivut puolestaan on jotakin tiettyä tarkoitusta varten, esimerkiksi mainostukseen tai tiedon jakamiseen.

Lähipäivän viimeisenä kirjallisena tehtävänä on pienryhmätehtävä, joka johdattaa opiskelijat verkko-opetuksen neljänteen vaiheeseen, eli opiskelijat alkavat rakentaa tietoa yhdessä ryhmätehtävän ja keskustelun avulla. Opettaja pyrkii pois perinteisestä opetta-

jan roolista ohjaajan rooliin, kuten luvussa 5. kuviossa 1. Uljensin mallin pohjalta. Oppiminen Uljensin mallin pohjalla tapahtuu ohjaajan, muiden opiskelijoiden ja materiaalin avulla. Liitteessä 3. pienryhmätehtävä, jossa ryhmät tuottavat sekä hakevat tietoa yhdessä. Opiskelijat tekevät yhdessä Google dokumenttien avulla esitys-dokumentin, joka katsotaan/ joista keskustellaan päivän päätteeksi. Tarvittaessa opettaja antaa lisäohjausta opiskelijoille reaaliaikaisen Google Chatin avulla. Verkko-opetuksen viides vaihe eli kehittyminen jää jokaisen opiskelijan vastuulle. Viidennessä vaiheessa opiskelijat ottavat enemmän vastuuta omista opinnoistaan. Opettajien ja opinto-ohjaajien perehdytyskoulutuksessa kouluttaja käy läpi verkko-opetuksen viisiportaisen mallin, jota tässäkin koulutuksessa pienimuotoisena on pyritty noudattamaan.

Lähipäivän jälkeen jälkitehtävä on kaksiosainen. Opiskelijoiden tulisi käydä päivittäisessä viikon kuluttua omaa päiväkirjaa. Päiväkirjaan pyydetään kirjoittamaan ajatuksista perehdytyskoulutuksen jälkeen. Miten olen hyödyntänyt sosiaalista mediaa koulutuksen jälkeen? Miten tulen hyödyntämään palveluita jatkossa? Toisena tehtävänä kouluttaja jakaa palauteasiakirjan Google dokumenttien avulla, jossa pyydetään kaikkien ryhmäläisten kirjoittavan samaan asiakirjaan terveisiä ja kehittämisehdotuksia opettajalle. Jälkitehtävät kerrotaan suullisesti päivän loputtua sekä opettaja lähettää päivän päätyttyä tehtävät kirjallisesti sähköpostitse. Viikon kuluttua opettaja muistuttaa sähköpostitse opiskelijoita jälkitehtävästä.

Ohjaus perehdytyskoulutuksen jälkeen on tärkeää. Ohjauksesta perehdytyskoulutuksen jälkeen vastaa opiskelijoiden kohdalla oman ryhmän ohjaaja, muut perehdytyskoulutuksen opiskelijat sekä perehdytyskoulutuksen kouluttaja. Opettajien ja opinto-ohjaajien ohjaamisesta vastaa muut perehdytyskoulutuksen opiskelijat, perehdytyskoulutuksen kouluttaja sekä NovaNet-projektin muut työntekijät. Ohjausta on saatavilla puhelimitse, sähköpostitse, Facebookin sekä Google chätin välityksellä.

Koko perehdytyskoulutuksen aikana pyritään siihen, että verkko-opettajasta tulee verkko-ohjaaja ja oppimista tapahtuu opiskelijoiden vuorovaikutuksesta, ohjauksesta sekä materiaalin avulla.

7 Yhteenveto

Kehittämishankkeen aikana saatiin koostettua sosiaalisen median perehdytyskoulutus, joka soveltuu opettajille, opinto-ohjaajille sekä opiskelijoille. Perehdytyskoulutuksen rakentuminen tasapuolisesti muiden opiskelijoiden, materiaalin ja ohjaajan ympärille tukee elinikäisen oppimisen ajatusta. Jokaisella ammattialalla on tärkeää oppia elinikäisen oppimisen taitoja. Elinikäisen oppimisen taidoilla tehdään mahdolliseksi jatkuva oppiminen, jota muuttuvan työelämän haasteet edellyttävät.

Perehdytyskoulutuksessa aloitettiin luomaan omaa henkilökohtaista oppimisympäristöä Googlen palveluilla, jotka ovat saatavilla jokaisella Internetiin kytketyllä tietokoneella. Koulutuksessa tehty iGoogle etusivu sekä Google dokumenteilla tuotettu materiaali on muokattavissa sekä luettavissa koulutuksen jälkeenkin. Perehdytyskoulutus toimii ponnahduslautana verkko-opiskeluun, jossa oppimista tapahtuu perinteisen opetuksen sijaan ohjaajan, muiden opiskelijoiden sekä materiaalin avulla. Perehdytyskoulutuksen malli antaa opiskelijoille, opettajille ja opinto-ohjaajille toimintamallin, jonka avulla verkko-opinnot ovat vuorovaikutteinen tapahtuma.

Sosiaalisen median perehdytyskoulutus on tarkoitus kouluttaa lähiopetuksena ennakko-tehtävää ja jälkitehtävää lukuun ottamatta. Perehdytyskoulutuksen toteuttaminen lähiopetuksena on luonnollista, koska verkko-koulutuksenakin toteutetut opinnot alkavat suurimmaksi osaksi yhteisellä aloituspäivällä. Verkko-koulutuksen aloituspäivän tarkoituksena on tutustuttaa opiskelijat koulutuksen toimintatapoihin ja työkaluihin.

Mielestämme perehdytysmateriaalista onnistuttiin tekemään riittävän yksinkertainen lyhyisiin perehdytyskoulutuksiin. Koulutuksessa on otettu huomioon, että kaikki perehdytyskoulutuksessa opetettavat sosiaalisen median verkkopalvelut eivät ole osallistujille entuudestaan tuttuja. Sosiaalisen median perehdytyskoulutus on otettu vastaan hyvin. Perehdytyskoulutukselle on todettu olevan tarvetta opiskelijoiden, opettajien ja opinto-ohjaajien keskuudessa.

Opiskelijaryhmille, joille koulutuksessa läpikäytävät sosiaalisen median työvälineet ovat osiltaan tuttuja, on mahdollisuus toteuttaa perehdytyskoulutus pelkästään sosiaalisen median välinein. Tämän työn jatkokehityshankkeena on suunnitella ja toteuttaa pe-

rehdytyskoulutus kokonaan sosiaalisen median avulla sekä kartoitus, jonka avulla selvitetään opiskelijoiden valmius osallistua perehdytyskoulutukseen sosiaalisen median välinein.

Lähteet

- Diigo Inc, 2011. Web Highlighter and Sticky Notes, Online Bookmarking and Annotation, Personal Learning. [www-sivu] [viitattu 8.11.2011]. <http://www.diigo.com/>
- Doodle, 2011. Doodle: Helppoa aikatauluttamista. [www-sivu] [viitattu 8.11.2011]. <http://www.doodle.com/?locale=fi>
- Facebook, 2011. Facebook Help Center. [www-sivu] [viitattu 18.11.2011]. <http://www.facebook.com/help/search/?q=insights>
- eWinNova, 2011. WinNovan verkko-opetuksen kehittämisryhmä. [www-sivu] [viitattu 15.11.2011]. <http://w-intra/sivu.aspx?site=10114>
- Haasio, A. & Haasio, M 2008. Pulpetit virtuaalivirrassa. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Hintikka, K. 2007. Web 2.0 ja uudet liiketoimintamahdollisuudet. TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry. Tulostettu 23.11.2011. http://www.tieke.fi/mp/db/file_library/x/IMG/20815/file/julkaisu_28.pdf
- Karjalainen, P. 2009. Sosiaalinen media – muuttaako se busineksen? Tulostettu 27.11.2011. http://www-05.ibm.com/fi/news/events/topfemale/pdf/Top_Female_Forum20090527_Petri_KarjalKarja.pdf
- Kävijävertailut, 2011. WinNovan internet sivujen kävijävertailu 2011. [online] [viitattu 10.11.2011]. http://w-intra/asiakaskuvat/1/kavijavertailu_3-5-2011.pdf
- Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi S. & Särkkä, H. 2007. Oppimista tukevat ympäristöt: Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Helsinki: Opetushallitus 2007.
- Manninen, J., Toim. Matikainen, J. 2003. Oppimisen ohjaus verkossa. Helsinki: Helsingin yliopiston Tutkimus- ja koulutuskeskus Palmenia.
- Metropolia, 2009. EtherPad – Yhteisöllinen verkko – Metropolia Confluence. [www-sivu] [viitattu 8.11.2011]. <https://wiki.metropolia.fi/display/socialmedia/EtherPad>
- McKinsey & Company. 2009 . McKinsey Quarterly Reports. [online] [viitattu 7.11.2011]. https://www.mckinseyquarterly.com/How_companies_are_benefiting_from_Web_20_McKinsey_Global_Survey_Results_2432
- MeisterLabs, 2011. Online Mind Mapping and Brainstorming – MindMeister. [www-sivu] [viitattu 8.11.2011]. <http://www.mindmeister.com/>
- NovaNet, 2011. NovaNet-hankkeen esittely. [www-sivu] [viitattu 4.11.2011]. www.winnova.fi/novanet

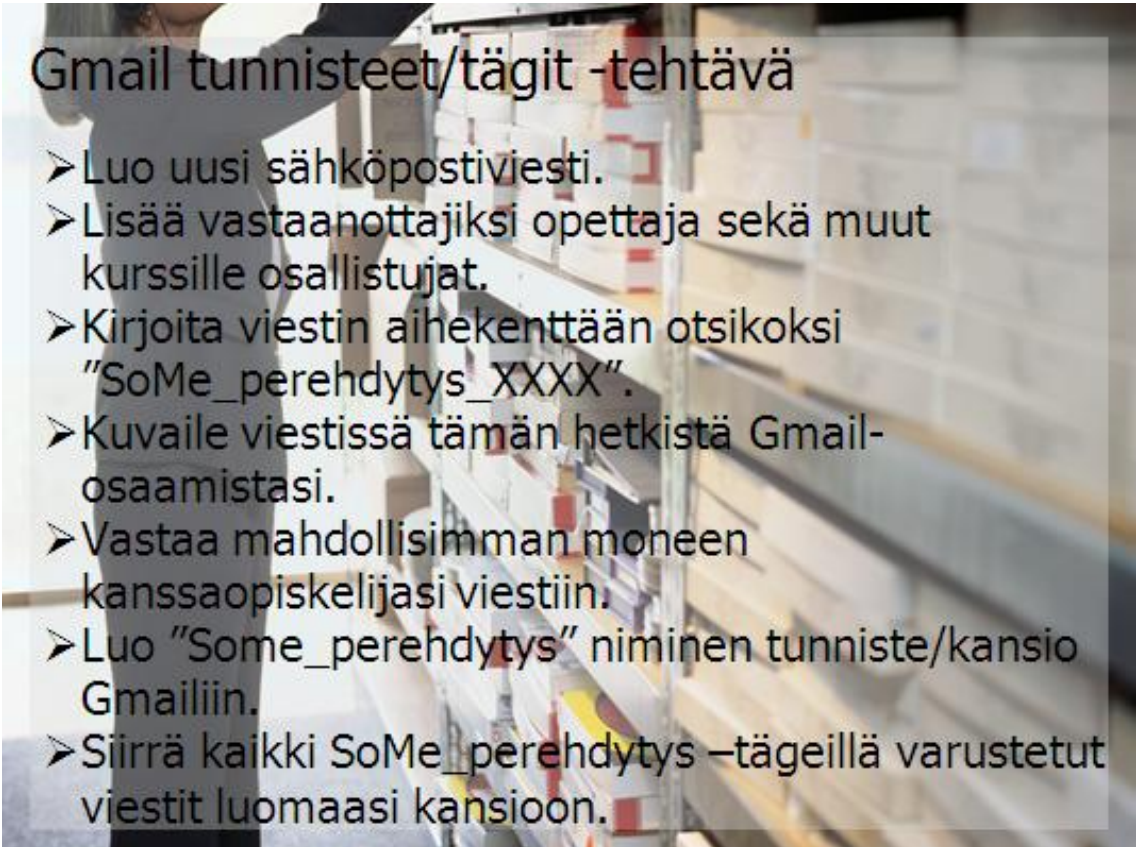
- Prewrite Oy, 2009. Prewrite kyselytutkimus 2009: Sosiaalinen media yrityskäytössä. [online] [viitattu 18.11.2011]
<http://www.prewrite.com/Download.aspx?id=13501&type=1>
- Projektihakemus, 2010. NovaNet-hankkeen hankehakemus. [online] [viitattu 2.11.2011].
<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/haku.php?lang=fi&keywords=novanet>
- Pönkä, H. 2010. Sosiaalinen media alusta loppuun. [online] [viitattu 27.11.2011].
<http://www.slideshare.net/hponka/sosiaalinen-media-alusta-loppuun>
- Ruohisto, J. 2010. Sosiaalinen media yrityksissä. [online] [viitattu 18.11.2011].
<http://www.slideshare.net/intunex/sosiaalinen-media-yrityksiss>
- Suominen, R. & Nurmela, S. 2011. Verkko-opettaja. Helsinki:WSOYpro Oy.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2010. RR-tietopalvelu. [online] [viitattu 12.11.2011].
<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/haku.php?lang=fi&keywords=novanet>
- Tieke ry, 2010. Tieken avoin EtherPad. [www-sivu] [viitattu 8.11.2011].
<http://muistio.tieke.fi/>
- Vallemaa, L. 2011. Sosiaalinen media – oppimisen luonteva käyttötapa. Sosiaalisen median perehdytysmateriaali

Liitteet

Liite 1: Gmail tehtävä – tunnisteet, eli tágit

Asiakirja on julkisesti saatavilla osoitteessa:

https://docs.google.com/present/view?id=dg63jz8m_6g2v5x8dc

Gmail tunnisteet/tágit -tehtävä

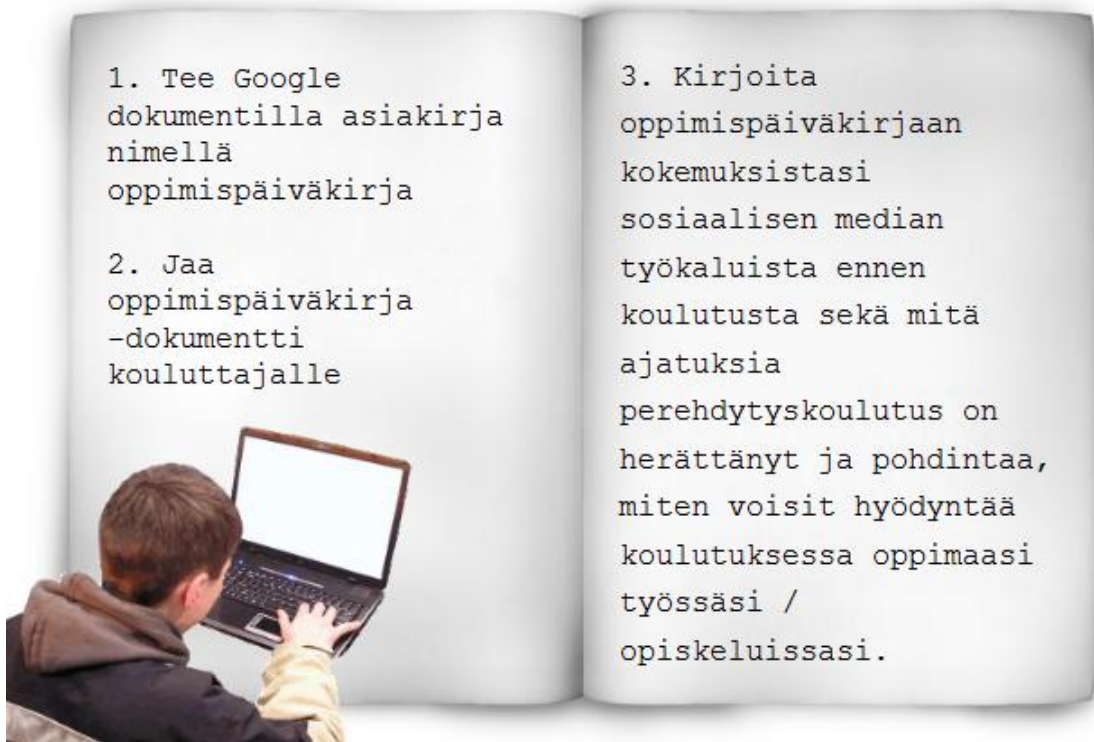
- Luo uusi sähköpostiviesti.
- Lisää vastaanottajiksi opettaja sekä muut kurssille osallistujat.
- Kirjoita viestin aihekenttään otsikoksi "SoMe_perehdytys_XXXX".
- Kuvaile viestissä tämän hetkistä Gmail-osaamistasi.
- Vastaa mahdollisimman moneen kanssaopiskelijasi viestiin.
- Luo "Some_perehdytys" niminen tunniste/kansio Gmailiin.
- Siirrä kaikki SoMe_perehdytys –tägeillä varustetut viestit luomaasi kansioon.

Liite 2: Google dokumentilla tehty oppimispäiväkirja –tehtävä

Asiakirja on julkisesti nähtävillä osoitteessa:

https://docs.google.com/present/view?id=ddx98v8z_2gmff77cz

Virtuaalinen oppimispäiväkirja - tehtävä

Liite 3: Google dokumentilla tehty pienryhmätehtävä

Asiakirja on julkisesti nähtävillä osoitteessa:

https://docs.google.com/present/view?id=ddx98v8z_8dm3gpshc

Pienryhmätehtävä: Esityksen tuottaminen yhdessä

Tuottakaa ja hankkikaa yhdessä tietoa tekijänoikeudesta verkkomateriaalia käytettäessä. *(Mitä tulee huomioida, kun käytät tekstiä ja kuvia omissa harjoituksissasi ja kirjoituksissasi?)*

Tehkää aiheesta Google dokumenttien avulla esitys. Keskustelkaa tehtävästä Google dokumentin keskustelun tai Google chatin välityksellä. Esityksessä tulisi olla esimerkkejä aiheeseen liittyen.

Tarvittaessa ohjausta on saatavilla Google chatin välityksellä ohjaajalta.